

«Εμείς» μετέδωσε τον Ιό, εκείνοι μας επιστρέφουν την ασθένεια. Το μπουμέρανγκ είναι αγγλοσαξονικό, όμως το χέρι που το πέταξε γαλλικό», γράφει ο Πασκάλ Μπρυκνέρ.

Ο λοιμός του δυτικού πολιτισμού

Ο Πασκάλ Μπρυκνέρ βάλει κατά των Γάλλων ομοεθνών του για τη διάχυση του λεγόμενου «πολιτισμικού σχετικισμού»

Μολονότι ο Πασκάλ Μπρυκνέρ έγινε ευρύτερα γνωστός μέσα από την κινηματογραφική μεταφορά του μυθιστορημάτος του «Τα μαύρα φεγγάρια του έρωτα» (από τον Ροβάν Πολάνσκι), είναι με τα δοκίμια του που σφραγίζει την προσοχή πάνω του. Ενθέρμως πολέμησε τον Σέρβων κατά τον πόλεμο της Γιουγκοσλαβίας, υποστήριξε τους βομβαρδισμούς του ΝΑΤΟ το 1999, όπως και την αμερικανική εισβολή στο Ιράκ το 2003, ήταν όμως καταδικασμένος την Αμερική για τη χρήση βασιονιστικών στον Γκουαντάναμο και το Αμπου Γκράμπι.

Το 2006, ο Μπρυκνέρ εξέδωσε το δοκίμιο «Τα δάκρυα του λευκού ανθρώπου» και ένα χρόνο μετά την «Τυραννία της μερόμειας» (εκδ. Αστάρτη): αμφότερα στρέφονται εναντίον της συντηρητικής αποδόμησης του δυτικού πολιτισμού. Κάτι ανάλογα επιχειρεί και στο «Ένας οχεδόν τέλειος ένοχος. Ο λευκός ως αποδιοπομπαίος τράγος», το οποίο θα κυκλοφορήσει εντός της εβδομάδας από τις εκδόσεις Πατάκι σε μετάφραση του Ανδρέα Παπιά, με τη διαφορά ότι εδώ φυλάει όλο του το μένος για την κουλτούρα της πατρίδας του των δεκαετιών του '60 και του '70, οπότε και διαχύθηκε στη Δύση η αντίληψη του λεγόμενου «πολιτισμικού σχετικισμού».

Όπως γράφει: «Αυτός είναι ένας λοιμός στον οποίο οι Γάλλοι συνιστούσαν τα μέγιστα κατά τη δεκαετία του 1970, εδώνοντας στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού τους φιλοσόφους μας που πρωτοστάτησαν στην κατεδάφιση του ανθρωπισμού και του Διαφωτισμού. Εμείς μετέδωσαν τον Ιό, εκείνοι μας επιστρέφουν την ασθένεια. Το μπουμέρανγκ είναι αγγλοσαξονικό, όμως το χέρι που το πέταξε γαλλικό».

Το απόσπασμα που προδημο-

σιείει σήμερα η «Κ» είναι ενδεικτικό του ύφους της πολεμικής του Μπρυκνέρ.

Η. Μ.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

«Η νέα εποχή των παγετώνων»

Η Αμερική, που ήρθε να σώσει την Ευρώπη το 1944 και ενσάρκωνε τη συμμαχία της νεωτερικότητας, της ελευθερίας και της ευμαρξίας, εκείνη η Αμερική δεν υπάρχει πια. Βαθιά διαβρωμένη από τον απομονωτισμό και τον εθνικισμό, στέκεται απέναντι στον Παλάδο Κόσμο όχι σαν λύση προς υιοθέτηση, αλλά σαν μια αποτυχία που δεν πρέπει να αναπαραχθεί. Μια αποτυχία που συντελέστηκε σε τρία στάδια: το κίνημα για τα πολιτικά δικαιώματα των δεκαετιών 1960-70, για τη χειραφέτηση των πθών και των μειονοτήτων, εμποδίζει τη χώρα να θυσιάζει σε μια μορφή απαρτάκιν. Πυροδοτεί, ωστόσο, με τη σειρά του μια βίαιη αντίδραση των συντηρητικών, που θέλουν με κάθε τρόπο να οβηθούν αυτές τις κατακτήσεις. Αυτή η απενοτάσταση, ενίοτε βάνανση, θα οδηγήσει με τη σειρά της σε μια βίαιη αντίδραση στο αριστερό άκρο του πολιτικού φάσματος: στο κίνημα των γυναικών και των μειονοτήτων που εκφράζεται με τον εξεγερσμό του φύλου, με υπεραισθησία απέναντι στις δικασίσεις, με ακραία πορνική. Η Αμερική εναντιώνεται στον ρατσισμό με όρους ρατσισμού, «ανάγοντας» τον καθένα στο χρώμα του δέρματός του, αψηφώντας κάθε κοινωνική ανάλυση. Μάχεται το κακό επιδεινώνοντας το.

Το αποτέλεσμα είναι ένας απαριθμότερος κατακερματισμός. Αυτά

Το νέο δοκίμιο του Πασκάλ Μπρυκνέρ θα κυκλοφορήσει εντός της εβδομάδας από τις εκδόσεις Πατάκι.

Η προσέγγιση των άκρων, που πιστεύουν ότι μισούνται αλλά έχουν πολλά κοινά μεταξύ τους, είναι ίσως το πιο ανησυχητικό γεγονός του αιώνα που ήδη διατρέχουμε.

η χώρα τείνει να τρελαθεί, γαυδευμένη ανάμεσα στη σφύρα των οπαδών του Τραμπ και στον άκρο των φανατικών της «φίλις». Σε αυτό έρχεται να προστεθεί, σε στρατιωτικό επίπεδο, η αδυναμία της Αμερικής ως παγκόσμια υπερδύναμη. Αποτυγχάνει στο Ιράκ και αποσύρεται από το Αφγανιστάν έπειτα από είκοσι χρόνια εκεί παρουσίας. Παρότι αναπτύσσει μια θορυβώδη διπλωματία, παραδίδεται στη Βόρεια Κορέα και στους μουλάδες της Τεχεράνης, εγκαταλείπει στην Κίνα την παγκόσμια ηγεμονία, αποτυγχάνει να επιβάλει την ειρήνη όπου και αν επεμβαίνει. Από κάθε άποψη,

προσμένεται έστω καλύτερες μέρες, είναι ένας σύμμαχος στον οποίο δεν μπορούμε να βασιστούμε, αφού περιφρονεί τους φίλους και φλερτάρει με τους εχθρούς!

(...) Ιδιαίτερα εντύπωση προκαλεί ο ανθρωπολογικός πεσιμισμός. Υπήρξαν στην πρόσφατη ιστορία μεγάλες περιόδους αναθέρμανσης των ελπίδων: το 1936, ο Μάιος του '68, η περσινόρα. Σήμερα, επιστρέφει το ψυχός. Το όραμα της χειραφέτησης της ανθρωπότητας σβήνει, καθώς δεν υπάρχει πια καν η ανθρωπότητα ως έννοια: υπάρχουν μόνον εθνότητες, «είδη», κοινότητες. Οι μεγάλοι αγώνες των δεκαετιών 1960-70 δόθηκαν με σημαία μια ενιαία αντίληψη για την ανθρωπότητα. Οι ανταποικιακοί αγώνες είχαν στόχο να ελευθερώσουν ταυτόχρονα τον αποικιοκρατούμενο και τον αποικιοκράτη, ώστε να απαλλαγούν από μια σχέση αμοιβαίως υποταγής, ο φεμινισμός ήθελε να φέρει την οικονομική όση και τη συμβολική ισοτιμία μεταξύ αντρών και γυναικών. Όσο για τον αντιρατσισμό, απαιτούσε σεβασμό για πληθυσμούς διαφορετικής προέλευσης σε συμπρόζομα ισορροπία μεταναστευτικών ρευμάτων και σε μια Ευρώπη με τραύματα ακόμη από την ανάμιξη του ναζισμού. Τι ευγενέστερο από αυτά τα ιδεώδη; Τι έχει απομείνει απ' όλα αυτά; Ένα σαρδόνιο χαμόγελο, που προκύπτει από διάθεση εκβίωσης μάλλον παρά από γενναίοδαρία. Τρεις μείζονες στόχοι παρεκκλίνουν έτσι της πορείας τους εξαιτίας εκείνων που τους επικαλούνται: οι συντηρητικοί δεν θα μπορούσαν να νειρευτούν καλύτερο δόρο.

Αυτή τη διολίσθηση από τον προοδευτισμό στον σκοταδισμό θέλω κυρίως να εξετάσω εδώ. Το οποίο είναι ζωηρό: ο ρατσισμός στη Δύση είναι πιο αισθητός από ποτέ, άπτες και γυναίκες βρισκο-

να σε πόλεμο μέχρις εσχάτων μεταξύ τους. Όσο για την αποικιοκρατία, μάλλον έχει αλλάξει όψη παρά έχει καταργηθεί. Κάθε πρωί, ακόμη στις ειδήσεις κάτι που μας κάνει να αγανακτούμε: ολόκληρη η υψηλός πλημυρίζει από αρνητικά κήματα. Σαν τον Σίσυφο που άένα σπρώχνει τον βράχο του, η πορεία προς την απελευθέρωση δείχνει να μην καταλήγει πουθενά.

Η σύγκυση των μετώπων

Άλλο παράδοξο: στις δημοκρατίες της Δύσης, εκεί όπου τα δικαιώματα των μειονοτήτων και των γυναικών τυγχάνουν και μεγαλύτερο σεβασμό, ακούγονται και οι εντονότερες διαμαρτυρίες ενάντια στην παραβίαση θεμελιωδών ελευθεριών. Η αίσθηση της αδικίας ενισχύεται, μολονότι οι ανισότητες τείνουν να μειώνονται. Όσοι από αυτές απομένουν βιώνονται ως ανυπόφορες. Ποιος είναι ο εχθρός; Ούτε οι δικτατορίες ούτε οι απολυταρχίες, αλλά το καθεστώς που μας εκκωρπει τη μέγιστη αυτονομία. Ισως βρισκόμαστε στην προέκταση του διάσημου νόμου του Τοκβίλ: ο λαός επαναστατεί όταν η κατάσταση του βελτιώνεται, όχι όταν επιδεινώνεται. «Η επιθυμία για ισοτιμία γίνεται ολέανη και πιο ακρόαση όσο η ισότητα είναι μεγαλύτερη». Οι μεταρρυθμίσεις και η πρόβος υποκινούν τις επαναστάσεις, όχι η μζέρια. Ένα στοιχείο καταπίεσης που αίρειται σπάνια θεωρείται οριστική νίκη. Αντιμετωπίζεται σαν σταθμός σε έναν βρόμο δικας τέλος, που μοιάζει μάλιστα μερικές φορές με πορεία προς τον Γολγοθά.

Παραδοσιακά, η υπόδειξη εξελαστήριου θύματος, σε περιόδους κρίσης, συνδοδεύεται από αντι-

ποινα: εξορία, πυρά, αποκεφαλισμός, πνιγμός. Κατονομάζοντας τον αποδιοπομπαίο τράγο, απευθύνουμε κάλεσμα για φόνο εξαγνισμού. Με αυτόν τον αρχαίο μηχανισμό να αναβιώνει με τη μορφή του φυλετισμού, εγκαταλείψαμε την οικουμενικότητα της Αριστοτέλης, λαθροπρώριμε στα εδάφη της άκρας Δεξιάς, νομιζόμενοι ότι την πολεμιάς μοιραζόμαστε με εκείνη το ίδιο μίσος για τον Διαφωτισμό, για την πίστη στην ενότητα του ανθρωπίνου γένους. Το μεγάλο στοιχείο κάθε πολιτικής μάχης είναι να μη μοιάσεις στον εχθρό σου. Ο Καρλ Γιάσπερς παρατήρησε αυτήν τη σύγκυση των μετώπων ήδη στη Γερμανία της δεκαετίας του 1930, οπότε κομμουνιστές, συντηρητικοί και ναζί επιρρέζαν οι μεν τους δε και είχαν συχνά κοινές προκαταλήψεις, έστω και αν θεωρούσαν ότι βρισκόταν σε αντιπαράθεση.

Πρέπει να υπερασπιστούμε σήμερα την παλαιά, χρονολογούμενη ήδη από την Ιταλία του Μουσολίνι, θέση περί των δύο φασισημών: αυτού της άκρας Δεξιάς, που είναι γνωστός, και εκείνου της ταυτοτικής άκρας Αριστεράς, πιο αδύραστο, καθώς είναι καμουφλαρισμένος με τα λάβαρα του αντιρατσισμού, του αντιμπερλιολισμού, του αντιρατσισμού. Θα μπορούσε να γίνει λόγος για «αντιρατσισμό» κίνησης κινήσεων που αποκαλούνται λαϊκά, από το όνομα του Ζακ Ντορί (Jacques Doriot), οπαδού του κομμουνισμού προπολεμικά, ο οποίος πέθανε στον εθνικοσοσιαλισμό μετά το 1940 και πήφανε φερώντας τη στολή των Waffen SS. Αυτή η προσέγγιση των άκρων, που πιστεύουν ότι μισούνται αλλά έχουν πολλά κοινά μεταξύ τους, είναι ίσως το πιο ανησυχητικό γεγονός του αιώνα που ήδη διατρέχουμε.

